

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„EDINOST“
izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
dankah ob **svetkih, četrtekih**
in **sobotah**. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7.
uri večer. — Obojno izdanje stane:
za eno leto . . . 2.00
za tri mesece . . . 0.60
za pol leta . . . 1.00
za vsa leta . . . 10.00
Na naročbo brez priložne naročilne se
ne jemlje oziroma.
Posamične številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 20 v. n. v.
izven Trsta po 25 v. n. Sobotno večerno
izdanje v Trstu 4 v. n., izven Trsta 5 v. n.

Oglašje se računa po tarifi v petiti; za
naslove z debelimi črkami se plačuje
prostor, kolikor obsega navadnih vrstic.
Poslana, osmrtnice in javnozahvale, do-
mači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu:
ulica Casanova št. 13. Vsako pismo mora
biti frankovano, kor nefrankovano se ne
sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase spre-
jema **upravnništvo** ulica Molina pic-
colo št. 3, II. nadst. Odpri reklamacije
so proste poštne.

„Edinost“ je moč!

Petindvajsetletnica „Naše Sloge“.

(Konec)

Banket.

Na napitnico Hribarjevo se je od-
zval državni posl. Spinčić približno nastopno:
Skoro 25 let že ga veže prijateljstvo z Iva-
nom Hribarjem. Res je vsikdar deloval —
kot dijak, kot profesor, kot šolski nadzornik
in kot poslanec — kolikor so mu le moči
dopuščale, za blaginjo svojega naroda, toda
nikdar si ni domisljal, da bi mogel zmoci
sam vse to ogromno delo. Vedno je imel
pred očmi prednike oziroma pokojnike, ki so
delovali pred njim: Karabaidica, dra. Vitezica
in druge. Z vsemi je računal, pred vsem pa
z dejstvom, da je pravična sveta stvar, za
kojo se borimo. In ta pravična stvar
mora zmagati. Govornik računa abso-
lutno gotovostjo na zmago. Nazdravlja naj-
tesnejšim soboriteljem Hrvatov, bratom Slo-
vencev, posebno pa slovenskemu in češkemu
svečenstvu, ki toli požrtvovalno deluje za
blagor in povzdigo našega naroda po Istri.
(Viharno odobravanje).

Župnik Stefanutti iz Paga: „Slogom
rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ —
te zlate besede naj si zapomni naš narod!
Naš slovenski rod je mnogobrojen, ali ne
spolnjuje teh zlatih besed. Poglejmo le Po-
ljake, koliko škodujejo našemu napredku.
Vendar govornik ni še izgubil nade do boljše
bodočnosti. Danes slavimo hrvatsko slavnost,
a vendar koliko Slovencev vidimo tu v lepi
slogi z nami, nadahnutih istimi željami. Slo-
vencev vidijo in so uverjeni, da bodo tudi njim
bolje, ako bodo Hrvatov bolje. Skrb za u-
kupno bodočnost zahteva od nas, da delamo
složno in v zajemno. Nazdravlja torej
slovenskemu narodu in njega zastopnikom.
(Besede Stefanuttijeve je spremljala vaa družba
živahnim odobravanjem).

Temu govorniku se je zahvalil v imenu
Slovencev poslanec Ivan vitez Nabergoj.
Govornik pravi, da Slovenci moramo biti
hvaležni Hrvatom na bratskem podpiranju.
Dosledno moramo biti hvaležni tudi „Naši
Slogi“, koji list vzbujajo narodno zavest med
istrskimi Hrvati in po takem tudi čut vzaj-
jemnosti. Mi Slovenci sami zase smo prešibki,
naš položaj je tužen; prepuščeni sami sebi
bili bi zgubljeni, združeni s Hrvati pa imamo
nade, da pridejo tudi za nas boljši dnevi.
Izreka torej zahvalo v imenu svojih somišlje-
nikov, radujočih se na lepih uspehih istrskih
Hrvatov. Zahvaljuje se posebej urednika
„Naše Sloge“ na vztrajnem delu, vzbujajo-

čem nado, da vsaj naši potomci doživijo sad
temu delu in da nas bode vsikdar družila
jedna vez. Bog nas čuvaj, Bog dovoli mило-
stno, da skoro doživimo boljših časov! (Burni
aplavz je pričel, da je veteran med prvobo-
ritelji tržaškimi govoril vsem iz srca).

Na napitnico Stefanutti je se je
odzval tudi Ivan Hribar v hrvatski besedi:
Hrvatsko slavje je zajedno tudi slovensko
slavje. Saj vidimo, da pri vsakem večem
slavju nastopamo skupno Hrvatje in Slovenci.
Priti mora doba, ko si definitivno podamo
desnico. In da pride prej ko prej ta doba,
na to moramo delati vsi. Gospodarji moramo
postati v svoji hiši. Nazdravlja torej naši
u kupni bodočnosti.

Katalinić-Jeretov se spominja hrvatske
Reke, kjer so se nam vzgojili Spinčić, Lagi-
nja, Mandić in drugi. Reka se mora povrniti
Hrvatski, kajti to je naša gruda. Živela hr-
vatska Reka!

Mirko Jelusić iz Kastva se spominja
zopet urednika Mandića, ki ima zares široka
pleča, da odgovarja za vse. Želi torej, da bi
Mandić zdrav in čil doživel petdesetletnico
svojega lista. (Pohvala).

Gjivić čestita Mandiću v imenu „Del.
podp. društva“. Govornik pozna Mandića kot
predsednika imenovanega društva. V imenu
onih, ki se pote za svoj vsakdanji kruh, želi
Mandiću, da bi doživel dijamantno slavnost
„Naše Sloge“ ter da Hrvatje in Slovenci res
dosežemo, kar želimo. Najiva predsedniku
„Del. podp. društva“, Matku Mandiću.

Katalinić-Jeretov dviga svojo čašo v
slavo hrvatskih Aten, našega Dubrovnika.

Kot zadnji govornik se je oglašil drž.
poslanec Spinčić, da izjavi: Nismo se
sešli danes v ta namen, da jemo in pijemo.
Zjutraj smo molili za pokoj duše onih, ki
niso več med nami, in molili smo za zmago
v borbi za pravično stvar. Potem smo se se-
stali, da se posvetujemo o svojem sedanjem
položanju ter da ukrenemo, kakó nam je po-
stopati v bodočnosti; slednjič smo se zbrali
na tem mestu, da se bolje spoznamo in da se
vspodbudimo za nadaljnjo borbo. Tu smo pro-
slavljali spomin pokojnikov in nazdravljali
smo živčim: duhovnikom, seljakom, županom
itd., ali spominjati se moramo tudi onih so-
borilcev, bratov in somišljenikov, kojih danes
ni tu in zato dviga čašo na zdravje — od-
sotnih. (In navstalo je navdušenje, kakoršno
vzplamti vsikdar, kadar je govoril — Spinčić.)

S temi besedami je stoloravnatelj S p i n-
čić zaključil banket — to sijajno manifesta-
cijo narodnega probujenja in narodne zavesti,

manifestacijo bratske sloge in hrvatsko-slo-
venske vzajemnosti. Nam pa ni storiti dru-
gega, nego izreči željo, da se v vsem našem
javnem življenju ohrani oni duh, ki je pre-
sinjal vse udeležence pri slavnosti petin-
dvajsetletnice „Naše Sloge“. Vsi govorniki
brez izjeme so kazali na ono pot, koja jedina
nas mora dovesti do cilja — do srečne na-
rodne bodočnosti. To je pot sloge in bratske
ljubavi, pot idejalnega rodoljubja in one po-
žrtvovalnosti, ki ne pozna postranske in o-
sebnosti. Hvala in slava vsem onim,
ki so na toli lep način proslavili petindvaj-
setletnico naše sestre in tesne soboriteljice:
„Naše sloge“! Bog z nami!

Politiške vesti.

V Trstu, dne 5. julija 1895.

Državni zbor. V poslanski zbornici se
je včeraj nadaljevala razprava o proračunu
in sicer o poglavju „ministerstvo za notranje
stvari“. Ministerski predsednik, grof Kiel-
mansegg, je naglašal velike vspehe na polju
zdravstva, tako, da se manjša umrljivost pri
nalezljivih boleznih. Govornik je označil na-
mestnika českega kot izvrstnega administra-
torja in značajnega moža. Z ozirom na iz-
javo drja. Luegerja, da so namreč ogerske
oblasti nalašč zatajevale bolezni med pra-
šiči in se je tako ta kuga zanesla v tostran-
sko polovico, rekel je grof Kielmansegg, da
ta kuga dosedaj ni bila poznana v monarhiji.
Vlada je takoj storila vse potrebno: urav-
nala je promet z Ogersko ter izdala je ostre
odredbe. Kar se dostaja izjemnega stanja v
Pragi, rekel je govornik, da je skupna želja
vse vlade, da se isto popravi, kakor hitro
to dozvoje okolnosti. — Za državno nad-
zorstvo pri zavarovalnicah predloži vlada
poseben zakonski načrt. Razprave radi ob-
veznega zavarovanja proti požaru so že iz-
datno napredovale. — Omenivši politično
upravo, pravi minister, da pred državnimi za-
koni so vse vere jednake. — Slednjič je
omenjal tudi uradniško vprašanje. Ministr
so čestitali z mnogih strani.

Z Dunaja nam piše naš poročevalec
dne 4. t. m.: V današnji razpravi o prora-
čunu ministerstva za notranje stvari je go-
voril poslanec Spinčić o politički upravi
na Primorskem, zlasti v Istri. Priznal je, da
je prejšnja centrala političke uprave nekaj
storila, ali niti od daleč ne onega, kar bi mo-
rala storiti, da zadovolji pravici in zakonu.
Da ni storila več, iskati je po menenju go-
vornika uzroka v dveh okolnostih: da je bila

vlada koalicije preslabotna tudi za redovito in
zakonito upravo in ker je dobivala iz Trsta
pomanjkljiva in kriva poročila. To je doka-
zoval govornik preidši k razpuščenju dežel-
nega zbora, k volitvam, neredom, nemlrom
in napadom na hrvatske in slovenske po-
slance in tudi na volilce. Ti napadi da so se
razširili se širilo se italijansko-istrsko kul-
turo že preko Učke: v veprinsko občino in
v podgrajsko; spominjal se je ljudskega
štetja v letu 1890.. navedši vzgled iz vasi
Krasice, Lovrečice in Materode v sodnem
okraju bujskem; nadalje dopisovanja politič-
kih oblasti s hrvatskimi in slovenskimi obči-
nami in strankami ter činov Moskovicza,
oziroma namestništva za občino buzetsko. Za-
vršil je poslanec Spinčić z izjavo, da to ne
more biti državna potreba, da se tlačijo Hr-
vati in Slovenci v Primorju, da se jim kra-
tijo njih prava, da se zanemarijo kulturno
in materialno; večja potreba da bi bila, da se
„prezida“ namestništvo samo v Trstu, kakar
pa poslojeje namestništva. Završivši stavil je
primerno resolucijo.

Govor Spinčićev je napravil velik utis.
Tako poslanci, kakor nekateri drugi,
pripoznali so opravičenost teh pritožeb.

Minister za notranje stvari, ki je toplo
branil napadanega namestnika českega, ni
našel ni jedne same besede v obrambo na-
mestništva tržaškega, kojega poslednjega je
včeraj nekoliko omenjal posl. Gregorec.

Našim socijalnim demokratom v
album. Poslanec Pernerstorfer je po-
znan kot iskren prijatelj socijalne demokra-
cije. To svoje menenje je pokazal tudi v
svojem govoru v poslanski zbornici dne 3.
t. m. Nadejamo se torej, da njegova beseda
nekaj izda tudi pri naših socijalnih demo-
kratih. Zato bi radi opozorili naše socijalne
demokrate na jeden odstavek iz Pernerstor-
ferjevega govora. Rekel je namreč med dru-
gim: „Vsaki avstrijski vladi je v prvi vrsti
dolžnost poprijeti se onega vprašanja, ki je
največje važnosti za naše notranje po-
litiško življenje, to je vprašanje
sprave med Nemci in Čehi. Brez te
sprave je sploh nemogoč vspešen notranji
politiški razvoj.“

In sedaj, socijalno-demokratiška gospoda,
dovolite nam vprašanje: od kod izvira
razpor med Čehi in Nemci? Mar
ne iz onega, kar vi zamečete dosledno
in kar mi imenujemo „narodno vpra-
šanje“. Ako zagovornik socijalne demokra-
cije — g. poslanec Pernerstorfer — pravi,
da mora priti do sprave med Nemci in Čehi,

ski teče potokoma krščanska kri, z Budin-
skega grada blišči polumesec. Bosna vzdise
pod turškim kopitom. Dolnja Slavonija ro-
buje, odtrgana od svoje matere zemlje; že
dohajajo pagani v Liko in Krbavo, v Kranj-
sko; na vašej so zemlji, pred tem pragom
so! Mar niso napadli Cetin, ni li padla Ve-
lika, Kladuš in Zrinj? Mar vam ne živi v
duši krvavi dan od Hrastovice? A vi se
prepirate o formulah prava, premetavate za-
prašene knjige! Pod vašimi se nogami po-
taplja ladija, a vi krpate jadra! Salus repu-
blicae suprema lex esto! (Državni blagor
bodi najviši zakon.) Za Boga, za kralja, za
dom! Ali je mar izumrl junaški duh vaših
dedov in žar za sveto krščansko vero? Jaz
pravim: Ni! Naj kdo vstane, naj poreče, da
je, a jaz mu porečem, da laže. Mirka so vaša
lica, srdite so oči, toda srce vprašajte, srce!
Vem, da v njem živi staro junaštvo, pri-
pravljeno skočiti proti zatratelju svete vere!
Združite se, o gospoda slavna, v staro ne-
omahljivo silo zložite modrost in junaštvo
z željami prejasnega principa, in, tako vam
krsta, slušajte me!“

„Čujmo! Čujmo!“ zamrmljalo je plemstvo.
(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Zlatarjevo zlato.

Zgodovinska pripoved XVI. veka.
Spisal A. Senoa.

(Dalje.)

Iznenadoma dignol se je Draškovič, in
smehljaje pričel je tako-le:

„Slogoj, slavni stanovi in redovi dične
te kraljevine, rastejo male stvari, a nesloga
vse pokvari. Ako kedaj, to me v tem tre-
notku, gospoda slavna, sili srce v težki
skrbi, da vam ponovim znaue te besede.
Jaz zares ne dohajam v svojem imenu; pre-
jasni gospod namestnik poslal me je semkaj;
no, kakorkoli mi veli zvanje, da naj bodem
samo tolmač prejasne volje, tako mi vendar
ne dopušča duša, da ne govorim od svojega
srca, po svoji misli. A kako tudi ne bi? Mar
se nisem porodil med vami, nisem-li te
domovine sin? Kaj nisem stal v burni dobi
križem in žezlom na čelu nesrečne te kra-
ljevine? Nisem-li z vami bdel po noči, v
skrbi, da odvrnem kugo nevere od te zem-
lje; nisem-li z vami vstrajal po dnevu, de-
luje, da zverski sovražnik križa ne pogazi

od vekov pravoverne te kraljevine? Ali se
spominjate onega dne, ko sem s prejšnje
milosti stopil semkaj med vas kot ban, ko
sem položil desnico na sveti evangelijski, da
hočem braniti kraljevino, kako vam je burno
poskočilo srce, kako vam glasno klicalo grlo,
kako so zacvenketale junaške sablje! Za
Boga, da vas je tedaj videla sila turška,
razpršila bi se bila od strahu kakor Filiščani
pred Gedeonom. Kako lepo, kako slavno za-
slovelo je ime hrvatskega plemstva med
krščanskim svetom, ko ste složno pod Fran-
njom Slunjskim blagega spomina in tudi pod
prisotnim velemožnim gospodom Gašpar-
jem Alapičem sekali Turke, ko ste liki že-
lezne klisure stali proti navalu pekla. Nik-
dar banska zastava ni še doživela tolike
slave! A sedaj, o žalosti, ko se je večni
previdnosti svidilo skušati vas večim trplje-
njem, je-li ste pravi zatočniki krvi Jezusove,
sedaj, ko bi moč svetega Duha morala bdeti
nad vašo glavo in ojačiti vam srca, sedaj je
neprijatelj sina človeškega zasijal luliko ne-
sloge v vaša srca, in, ako milosrdje Božje
ne povrne sloge v tužno to zemljo, skloni
jo neverni meč, okova vas v verige peklen-
ska sila. A zakaj nesloga? Kakšna krivica

zgodila se je zemlji? Mar ne vrši prejasni
gospod namestnik vaše želje milostivoj rokoj?
Mar vam on predpisuje davke? Ne, on ne
dela tega. Ukazal je gospodu banu, da skliče
sabor, a gospoda stanovi in redovi naj de-
lajo po svoji volji za rešitev domovine. Mar
ne koplji povsodi tujo vojsko, da bode kra-
ljevine na pomoč? Da, se kaj več! Mar ne
gradi prejasni princip Karlo trdnjavo Kar-
lovac kraj Dubovca ob svojem strošku in za
vašo obrano? Po banu vprašate? Kdo vam
ga je vzel, slavna gospoda? Mar jaz? Mar
prejasni namestnik? Ni! Sleherni je gospo-
dar svoje volje, vsak zna najbolje, kako svoje
čine opraviči pred prestolom Božjim. A tako
tudi velemožni gospodar Vukovinski. Obža-
lujem od srca, da po starem običaju ne sedi
na čelu dičnega tega zbora zakoniti glavar.
Niti jaz nisem temu kriv, niti vi. Mar hoče-li
vaše gospodstvo čakati, dokler kraljevska
milost iz Prage postavi drugega bana? Ča-
kati, dokler odposlanci vaši prevallijo goró
in doline, a evo na pragu že Turčina? Ča-
kati, da vam, kar naj Bog odvrne od te
zemlje, Turčin postavi svojega bana? Oj,
gospoda slavna, odprite oči, obidite očmi
okolico vašo! Žalostnega prizora! Po Oger-

Lastnik politično društvo „Edinost“. — Izdavatelj in odgovorni urednik: **Julij Mikota**. — Tiskarna Dolenc v Trstu.